

Lausuntokierroksen lausuntoyhteenveto – Kotoutumistuki

Lausuntopyyntö

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yleistukilain, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta oli lausuntokierroksella 5.1.2026–16.2.2026.

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 5.1.2026 – 16.2.2026. Lausuntoa pyydettiin yhteensä 395 taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot yksityishenkilöiden lausuntoja lukuun ottamatta ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella STM074:00/2024.

Lausuntopalautteen pääasialliset huomiot

Yleiset huomiot yleistukilakiin esitetyistä muutoksista

Lausunnonantajat suhtautuivat laajasti kielteisesti esitettyihin muutoksiin. Lausunnoissa korostui vahvasti huoli siitä, että työskentely- ja asumisaikavaatimukset muodostavat rakenteellisen esteen yhdenvertaiselle kohtelulle. Merkittävä osa lausunnonantajista katsoi esitettyjen vaatimusten olevan ristiriidassa perustuslain 6 §:n (yhdenvertaisuus) ja 19 §:n (oikeus sosiaaliturvaan) kanssa. Lausunnoissa nostettiin esiin, että eri alueilla palveluiden saatavuus, työpaikkojen tarjonta ja koulutuksen laatu vaihtelevat huomattavasti, vaikuttaen henkilöiden tosiasiallisiin mahdollisuuksiin täyttää vaaditut velvollisuudet. Tästä syntyisi tilanteita, joissa maahanmuuttajilla ei ole realistisia mahdollisuuksia täyttää vaatimuksia, vaikka he toimisivat aktiivisesti. Monet kunnat kuvaavat, että järjestelmä johtaa yhä useampia toimeentulotuen piiriin ja kasvattaa hallinnollista työpainetta. Lisäksi haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät kuten traumataustaiset, heikosti koulutetut ja toimintakykyhaasteista kärsivät henkilöt kohtaavat erityisiä esteitä. Vaatimusten katsotaan lisäävän riskiä syrjintään ja eriarvoisuuteen.

Tavanomaista yleistukea tasoltaan alhaisempi kotoutumistuki katsottiin useissa lausunnoissa perusoikeuksia heikentäväksi. Yhdenvertaisuusvaltuutettu sekä osa muista lausunnonantajista kiinnitti huomiota siihen, että esitys tulisi arvioida perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 55/2016 vp) mukaisesti siitä näkökulmasta, voidaanko pitää uskottavana, että maahanmuuttajien sosiaaliturvaa alentamalla edistetään maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan ja parannetaan heidän työllistymisensä edellytyksiä. Lisäksi lapsiperheiden asema korostui huolena: kotoutumistuen taso ei joidenkin lausunnonantajien mukaan riitä turvaamaan ihmisarvoista toimeentuloa. Alempi taso ei myöskään huomioi maahanmuuton alkuvaiheen korkeampia kustannuksia taikka perheiden vaihtelevia tarpeita. Osassa lausunnoissa pidettiin todennäköisenä, että alhaisempi tukitaso lisääisi toimeentulohaasteita, jotka saattavat vaikuttaa kielteisesti henkilöiden kykyyn oppia kieltä ja työllistyä.

Useat lausunnonantajat pitivät työssäoloehdon täyttämistä liian haastavana monelle hiljattain maahan muuttaneelle henkilölle. Maahanmuuttajien rakenteellisesti heikompi työllistymisaste tekee työssäoloehdon täyttämisestä monelle epärealistista.

Edellä kuvatun mukaisesti useat lausunnonantajat pitivät kolmen vuoden asumisaikavaatimusta ongelmallisena. Vaatimuksen kestoa pidettiin liian pitkänä tai staattisena. Toisaalta sen katsottiin asettavan

hiljattain Suomeen kolmannesta maasta muuttaneet henkilöt eriarvoiseen asemaan muiden kanssa. Samalla huomioitiin, että maahanmuuttajat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa myöskään keskenään, vaan esitys kohdistuisi käytännössä ainoastaan kolmansista maista muuttaviin henkilöihin, sillä toisessa Euroopan unionin jäsenmaassa, Euroopan talousalueen maassa tai Sveitsissä asutut kaudet huomioitaisiin yhtä lailla asumisaikavaatimuksen laskennassa.

Poikkeus todennetun riittävän kielitaidon perusteella

Useat lausunnonantajat tunnistivat kielitaidon merkityksen kotoutumisessa ja työllistymisessä, mutta esitettyä kielitaidon tavoitetasoa B1.1 pidettiin yleisesti epärealistisena. Esitysluonnoksessa esitettyjen tilastojen mukaan vain osa, noin kolmannes, kotoutumiskoulutuksen osallistujista saavuttaa kyseisen tason ajoissa. Lausuntoaineisto korostaa useita syitä: oppimisvaikeudet, erilaiset koulutustaustat, trauma ja heikko mahdollisuus käyttää kieltä arjessa ja työssä. Eräissä lausunnoissa lisäksi todettiin, että työllistyminen on mahdollista myös esitettyä B1.1-tasoa matalammalla kielitaidolla, jolloin tavoitetaso ei välttämättä ole suhteessa työmarkkinoiden todellisiin tarpeisiin. Joissakin lausunnoissa tuotiin esiin, että liian korkea tavoitetaso voisi kääntyä sinänsä kannatettavaa tavoitetta vastaan. Alueelliset eroavaisuudet voivat myös vaikuttaa mahdollisuuksiin oppia kotimainen kieli tavoiteajassa.

Useat lausunnonantajat pitivät esitettyä uutta yleistukilain 11 b §:ää ja siihen kuuluvia kielitaitoon liittyviä poikkeuksia ongelmallisina yhdenvertaisuuden näkökannalta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu sekä monet muut lausunnonantajat katsoivat, että kielitaitoon liittyvät poikkeukset olisivat perustuslaissa sekä yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä kieleen perustuvaa syrjintää. Esityksen katsottiin asettava suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat muita parempaan asemaan työttömyysturvajärjestelmässä. Lausunnoissa arvioitiin, että esityksessä ei esitetä perustuslain vaatimia perusteita yhdenvertaisuusvaatimuksesta poikkeamiselle tai sille miksi kielitaitoon perustuva erottelu olisi hyväksyttävää kotoutumistavoitteen toteutuksen kannalta. Myös perusteita pidettiin riittämättöminä sen osalta, miten tietyn kielitaidon tason liittäminen sosiaaliturvan tasoon olisi välttämätöntä kotoutumisen edistämiseksi. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (THL) nosti esiin, että rahallisten kannustimien toimivuudesta kielitaidon kehittymiseen on hyvin rajallisesti tutkittua tietoa. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että luonnoksessa esitetty B1.1 vaatimustaso on korkea ja siten sen saavuttaminen ei ole realistista valtaosalle.

Esitettyä vammaan tai muuhun syyhyn perustuvaa poikkeusta uuden yleistukilain 11 a §:n soveltamiseen pidettiin laajasti kannatettavana. Monet lausunnonantajat pitivät tätä välttämättömänä yhdenvertaisuuden kannalta. Sen sijaan vamman tai muun vastaavan syyn määrittelyä pidettiin esitysluonnoksessa riittämättömänä. Määrittelyn tulisi olla tarkkarajainen, jotta soveltamisessa ei olisi alueellista vaihtelua. Hyvinvointialueiden osallistumista arvioon pidettiin laajasti välttämättömänä sekä sosiaalihuollon lausuntomahdollisuutta esitettiin osassa lausunnoista. Osa katsoi, että arvio tulisi antaa hyvinvointialueiden vastuulle, sillä työviranomaisen tehtäviin ei kuulu henkilön terveydellisen tilanteen arviointi. Joidenkin näkemyksen mukaan luku- ja kirjoitustaidottomuus olisi luettava vammaa vastaavaksi syyksi.

Kansaneläkelaitoksen lausunnossa tuotiin esiin tilanteet, joissa henkilön työvoimapolitiittiset edellytykset täyttyvät, mutta etuuden tasoon vaikuttavien tekijöiden selvittely viivästyy, esimerkiksi asumiskausien selvittämisen seurauksena. Kansaneläkelaitoksen tulkinnan mukaan yleistukilaki mahdollistaa yleistuen maksamisen ennakkollisesti korkeintaan kahden kuukauden ajan, jonka jälkeen kotitalouden olisi haettava perustoimeentulotukea, mikäli tuen tasoon vaikuttavat tekijät olisivat edelleen epäselvät. Lausunnossa ehdotetaan yleistukilakia muutettavaksi siten, että kuvatussa tilanteessa Kansaneläkelaitos voisi myöntää yleistuen kotoutumistukena ja tuen vaikuttavien tekijöiden selvittyä, voisi Kansaneläkelaitos tarpeen mukaan korjata tukipäätöksen takautuvasta tuen saajan eduksi.

Yleistuen osalta lausunnoissa kiinnitettiin huomiota yleistuen tavoitteeseen, eli sosiaaliturvajärjestelmän yksinkertaistamiseen. Esitystä pidettiin ristiriitaisena yleistuen keskeiseen tavoitteeseen verrattuna. Vaikka kotoutumistukena maksettava yleistuki vaikuttaa sekä työviranomaisen että Kansaneläkelaitoksen tehtäviin, sekä vaatii riittävän avointa ja selkeää viestintää hiljattain maahan muuttaneiden henkilöiden sosiaaliturvasta, yleisesti arvioitiin kotoutumistuen sisällyttämisen osaksi yleistukea vastaavan parhaiten hallituksen tavoitetta sosiaaliturvan yksinkertaistamisesta.

Lausunnoissa tuettiin yleisesti yleistukilain 8 §:ään esitettyä lisäystä siitä, että rajoitusta ei sovelleta henkilöön, jolle on myönnetty oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella. Osa lausunnonantajista huomautti, että yhdenvertaisuuden näkökannalta myös muut yleistukilain 8 §:n soveltamisalaan kuuluvat tulisi poistaa rajauksen soveltamisesta.

Takuuaikaa ja kielitaidon osoittamisen tapoja koskevat lausunnot

Takuuaika

Lausunnoissa tuettiin laajasti palveluihin pääsyn takuuajasta säätämistä, mutta käytännön toteutus herätti osassa epäilyksiä. Osin kuusi kuukautta koettiin liian pitkäksi ajaksi, koska kotoutumisajan lyhentäminen edellyttäisi varhaista ja intensiivistä tukea. Toisaalta huomautettiin, että esitysluonnoksen mukaan kuuden kuukauden takuu aika toteutuu jo nykyisin pääosin. Jotkin lausunnonantajat huomauttivat, että palveluihin tulisi päästä jo kolmen kuukauden sisällä. Lisäksi lausunnoissa todettiin, että takuu aika ei vaikuta palveluiden saatavuuden ja laadun alueelliseen vaihtelevuuteen, mikä samanaikaisesti uhkaa ehdotetun takuuajakasäännöksen yhdenvertaista toteutumista. Vaarana on alueellisten erojen korostuminen, ruuhkat sekä tilanteet, joissa henkilöillä ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia osoittaa kielitaitoaan. KEHA-keskus huomautti launnossaan, että takuuajasta tulisi säätää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa. Työvoimapalveluiden osalta lausunnoissa korostettiin, että palveluiden tulisi vastata kohderyhmään kuuluvien henkilöiden yksilöllisiä tarpeita. Osassa launnoista katsottiin, ettei esityksessä ole riittävän tarkasti määritelty takuuajan velvoitteen täyttäviä palveluita. Toisaalta eräissä kuntien launnoissa esitettiin, ettei palveluita tulisi määritellä tarpeettoman tiukasti lainsäädännössä. Lisäksi eräissä launnoissa katsottiin, että myös monikielinen yhteiskuntaorientaatio tulisi katsoa takuuajan velvoitteen täyttäväksi palveluksi.

Takuuajan valvonnan osalta eräissä launnoissa katsottiin, että takuuajan valvonta on perusteltua sisällyttää Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin. Toisaalta useat lausunnonantajat esittivät, että valvonnan tulisi olla aktiivista ja seuraamuksiltaan vaikuttavaa, ei pelkästään jälkikäteistä laillisuusvalvontaa. Eräissä launnoissa todettiin, että takuuajan ylittymisen ei tulisi sanktioida yksilöä, vaan viranomaisille tulisi aiheutua velvoitteen laiminlyönnistä konkreettisia seuraamuksia. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto esitti launnossaan tiettyjä täsmennyksiä takuu aikaa sekä sen valvontaa koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin.

Kielitaidon osoittamisen tavat

Lausunnoissa todettiin, että kielitaidon osoittamisen tapojen tulisi olla monipuolisia, alueelliset tarjonnat huomioivia, saavutettavia, valtakunnallisesti yhdenmukaisia ja selkeästi määriteltyjä. Useissa launnoissa nähtiin hyvänä, että kotoutumiskoulutuksen lopussa saatava todistus hyväksyttäisiin kielitaidon osoittamisen tapana. Toisaalta eräissä launnoissa katsottiin, ettei kotoutumiskoulutuksen arviointikäytännöt ole yhtenäisiä, eivätkä kotoutumiskoulutuksen opettajat välttämättä ole koulutuksensa tai tehtävänkuvansa puolesta soveltuvia tai muutoin halukkaita toimimaan kielitaidon osoittamiseen liittyvässä merkittävässä roolissa. Lisäksi maksuttoman YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamista pidettiin myönteisenä asiana. Useat lausunnonantajat esittivät kuitenkin huolta kotoutumiskoulutuksen saatavuuden

ja palveluun pääsyn odotusajoista sekä YKI-tutkinnon testauskapasiteetin riittävydestä, testien alueellisesta saatavuudesta ja rahoituksen riittävydestä.

Eräissä lausunnoissa kiinnitettiin lisäksi huomiota siihen, että työvoimaviranomainen arvioisi, onko henkilöllä oikeus maksuttoman YKI-tutkinnon suorittamiseen. Lausuntojen mukaan työvoimaviranomaisella ei ole kielitaidon arviointiin liittyvää osaamista. Tähän liittyen huomautettiin myös siitä, että YKI-tutkintoja mennään usein kokeilemaan riittämättömällä kielitaidolla, mikä herkästi ruuhkauttaa tutkintojärjestelmää. Tämän vuoksi lausunnonantajien mukaan olisi tärkeää huolehtia siitä, että maksuttoman YKI-tutkinnon suorittamiseen ohjattaisiin vain sellaisia henkilöitä, joiden kielitaito olisi realistisesti riittävä tutkinnon läpäisemiseen. Toisaalta eräissä lausunnoissa esitettiin, ettei maksuttoman YKI-tutkinnon mahdollisuutta tulisi rajata koskemaan vain tiettyä kohderyhmää. Lausunnoissa myös todettiin, että esitysluonnoksen perusteella on hieman epäselvää, keitä maksuttoman YKI-tutkinnon mahdollisuus varsinaisesti koskisi. Eräät lausunnonantajat esittivät huolta siitä, että vain yksi testikerta olisi maksuton. Lisäksi eräissä lausunnoissa todettiin, että oikeus ilmoittautua tutkintoon tai sen osakokeeseen maksutta pitäisi palauttaa sellaisille henkilöille, jotka ovat estyneet osallistumasta oman sairautensa vuoksi ja peruvat osallistumisensa ennen tutkintotilaisuuteen osallistumista.

Useissa lausunnoissa suhtauduttiin kriittisesti kielitaidon osoittamisen tapoja koskevaan asetukseenantovaltuuteen. Lausunnoissa huomautettiin, että perusturva koskevien keskeisten edellytysten tulisi ilmetä laista. Lisäksi eräissä lausunnoissa esitettiin, että asetuksessa tulisi huomioida alueelliset tarpeet palveluiden saatavuudessa.

Esityksen vaikutuksia koskevat lausunnot

Useat lausunnonantajat totesivat esitettyjen muutosten voivan ainakin osittain kannustaa kotoutumiseen ja työllistymisen tavoittelemiseen. Toisaalta useissa lausunnoissa katsottiin, että esityksen lisäämä epävarmuus ja taloudellinen turvattomuus saattavat esityksen tavoitteen vastaisesti jopa heikentää kotoutumisen kannusteita sekä johtaa syrjäytymisriskin kasvamiseen. Useat kunnat, työllisyysalueet ja eräät muut lausunnonantajat esittivät lausunnoissaan, että takuuaikasaäntelyn vaikutukset kuntien talouteen on esityksessä aliarvioitu. Osassa lausunnoista todettiin, että alempi etuustaso lisää perustoimeentulotuen kustannuksia ja siten laskettu etuussäästö ei todellisuudessa syntyisi. Lisäksi tältä osin kuntataloudellisia vaikutuksia ei olisi riittävässä määrin arvioitu. Lisäksi jotkin lausunnonantajat pitivät esityksen sukupuoli- ja lapsivaikutusten arviointia liian pinnallisena menemättä asian taustalla vaikuttaviin rakenteellisiin tekijöihin.

Lausunnoissa todettiin, että takuuaajan toteuttamiseksi työvoimaviranomaiset tarvitsisivat lisärahoitusta ja henkilöstöresurssien lisäyksiä. Useissa lausunnoissa esitettiin, että uudesta tehtävästä johtuvat kustannukset tulisi korvata täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmässä. Lausunnonantajien mukaan työvoimaviranomaisen tehtävää koskevaa muutosehdotusta tulisi lisäksi arvioida kuntien rahoitusperiaatteen kannalta. Useissa lausunnoissa esitettiin yleisesti, että esityksen taloudellisia vaikutuksia ei ole kattavasti arvioitu ja esitetyt muutokset voivat todellisuudessa aiheuttaa rahoituksen lisästarpeita.

KEHA-keskus, Lupa- ja valvontavirasto, Kansaneläkelaitos sekä eräät muut lausunnonantajat esittivät lausunnoissaan, että esitetyt muutokset aiheuttaisivat lisäksi sellaisia tietojärjestelmämuutostarpeita, joiden kustannuksia ei valmisteluvaiheessa ole arvioitu. Kansaneläkelaitos arvio sen järjestelmämuutostöiden kustannukseksi 500 000 euroa. Samalla lausunnonantajat huomauttivat, että esitetyt muutokset saattavat aiheuttaa myös tiedonsaantitarpeita, jotka tulisi esityksessä huomioida. Lisäksi useissa lausunnoissa korostettiin, että esityksen ja hiljattain voimaantulleiden sekä muiden vireillä olevien uudistushankkeiden, kuten toimeentulotukea, kotoutumispalveluja sekä lasten kotihoidon tukea koskevien uudistusten

yhteisvaikutukset tulisi arvioida ja huomioida esityksen jatkovalmistelussa. Kela ja muutamat muut huomioivat, että asumisajan selvittäminen kasvattaa hallinnollista kuormaa.

Muut lausunnot

Kansaneläkelaitos, KEHA-keskus ja useat työvoimaviranomaiset nostivat esiin huomattavan hallinnollisen kuormituksen. Kansaneläkelaitos totesi, että esityksestä johtuvaa hallinnollisen työn kasvua on vaikea arvioida, sillä esimerkiksi asumisaikakausia ole selvitetty tässä mittakaavassa aiemmin. Karkeaasti arvioituna toimintamenojen kasvu olisi noin 300 000 euroa vuodessa. Esityksen aikataulu katsotaan epärealistiseksi etenkin tietojärjestelmien muutosten osalta. Kunnat arvioivat, että heille tulee useita uusia lakisääteisiä tehtäviä ilman riittävää rahoitusta, mikä hidastaa kotoutumista tukevia palveluja. Hallinnollinen työ vie resursseja asiakastyöstä ja heikentää järjestelmän toimivuutta. Lisäksi viranomaisten välinen tiedonkulku vaatii selkeitä prosesseja, joita esitysluonnos ei määrittele riittävästi.

Kansaneläkelaitos, KEHA-keskus sekä osa lausunnon antaneista kunnista ja työllisyysalueista piti lain voimaantuloa liian tiukkana. Kansaneläkelaitos esitti voimaantuloa 1.4.2027 alkaen, sillä uuden yleistukilain säätäminen edellyttää mittavia tietojärjestelmämuutoksia, minkä seurauksesta esitetyn muutoksen vaatimia järjestelmämuutoksia ei päästä heti valmistelemaan. KEHA-keskus huomautti, että lain suunniteltu voimaantulo vastaa myös kotoutuslain uudistusten voimaantuloa ja siten esimerkiksi vaadittavien järjestelmämuutosten osalta esitetty voimaantulo aiheuttaa haasteita.

Esitettyä siirtymäaikaa pidettiin laajasti kannatettavana, vaikka jotkin lausunnonantajat pitivät tätä ongelmallisena, sillä se asettaisi ennen lain voimaantuloa ja lain voimaantultua Suomeen muuttaneet keskenään eriarvoiseen asemaan. Erityisesti lainoimeenpanijat suhtautuivat myönteisesti esitettyyn siirtymäsäännökseen.

Kansaneläkelaitos esitti lausunnossa tarkennusta siirtymäsäännökseen sisältyvän Suomeen muuttamisen määrittelyyn ja toivoi, että tältä osin säännös vastaisi esitetyn 11 a §:n mukaisesti asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaista Suomessa asumista. Kansaneläkelaitos piti tätä ratkaisua hallinnollisesti kevyimpänä vaihtoehtona. Jatkovalmistelussa arvioitiin, että Suomeen muuton tarkempi määrittely on tarpeen toimeenpanon selkeyden varmistamiseksi.

Lausuntonsa antaneet tahot

Määräaikaan mennessä lausuntoja saatiin yhteensä 75 kappaletta. Yksityisten kansalaisten lausunnoiksi katsottavia lausunnonantajia oli 2. Lausunnon antaneet tahot olivat: Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Etelä-Hämeen työllisyyspalvelut, Hollolan kunta, Liperin kunta, Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysaluejaosto, Paremmiin Yhdessä ry, Kainuun hyvinvointialue, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Lohjan kaupunki, Hämeenlinnan kaupunki, Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue, Satakunnan hyvinvointialue, Helsingin kaupunki, AEL-Amiedu Oy, Porin kaupunki / Satakunnan työllisyysalue, Tampereen kaupunki, Suomussalmen kunta, BusinessOulu, Pelastakaa Lapset ry, Kirkkohallitus, Jyväskylän kaupunki, Vantaan kaupunki, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Espoon kaupunki, Uudenmaan elinvoimakeskus, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Yrittäjät ry, Maahanmuuttovirasto, Moniheli ry, Akava ry, Järvenpään kaupunki, KEHA-keskus, STTK ry, Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Lappeenrannan kaupunki, Lapin elinvoimakeskus, Työttömien Keskusjärjestö ry, Amnesty International Suomen osasto, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Opetushallitus, Lempäälän kunta, Teuvan kunta, Kuopion kaupunki, Pohjanmaan elinvoimakeskus, Äänekosken kaupunki, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Lupa- ja valvontavirasto, Keravan kaupunki / Keravan ja Sipoon työllisyysalue, Työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen Kuntaliitto ry, Familia ry, Svenska Finlands folkting, Pohjois-Suomen elinvoimakeskus, Mikkelin kaupunki, Hyria koulutus Oy, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Kuntoutussäätiö, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Suomen

Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Jyväskylän yliopisto / JYU.Integra, Kuurojen Liitto ry, Bildningsalliansen rf, Loviisan kaupunki, Seinäjoen kaupunki, Jyväskylän yliopisto / Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT, Toholammin kunta, Kansaneläkelaitos, Sotkamon kunta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Valtiovarainministeriö, Pirkanmaan hyvinvointialue ja Saamelaiskäräjät.